

NEZAPOMEŇ NA VDĚČNOST!

Hospodin nás vyvedl z Egypta pevnou rukou a vztaženou paží, za veliké hrůzy, se znameními a zázraky, a přivedl nás na toto místo a dal nám tuto zemi, zemi oplývající mlékem a medem. (Dt 26:8-9)

1. čtení: Lukáš 17:11-19

Základ kázání: Deuteronomium 26:1-11

ÚVOD: PROTIMLUV

Milí bratři, milé sestry,

mnohokrát jsem od zdejších dětí slyšel hlášku, že si přejí k pití jen „suchou vodu“. Nejprve jsem tomu nerozuměl. Co je to „suchá voda“? Vždyť takové slovní spojení nedává smysl! Voda nikdy nemůže být suchá. Už to dávno vím: „Suchá voda“ znamená vodu bez šťávy. Tedy čistou vodu. Zajímalo by mě, kdo takový krásný protimluv vymyslel. „Suchá voda“... To dává stejný smysl jako „sladký citrón“. Nebo „studené teplo“. Nebo „večerní svítání“. Nebo „laskavý sobec“. Nebo „nevděčný křesťan“. Ano, slyšíte dobře: „Nevděčný křesťan“. To je stejný protimluv jako „domorodý cizinec“, „čistá špína“, „včerejší zítřek“. Buď platí jedno, nebo druhé. Ale obojí zároveň platit nemůže. Buď je člověk nevděčný. Nebo je křesťan. Ale nemůže být nevděčný křesťan. Vděčnost je totiž bytostnou polohou křesťana. Vděčnost je základním rozpořením každého, kdo do svého srdce přijal Ježíše Krista. Ano, jakožto lidé všelijak porušení, býváme i nevděční. Ale zároveň víme, že nevděčnost musíme vyznávat jako hřích. Protože vděčnost bytostně patří k našemu vztahu s Bohem.

Dnes se budeme zamýšlet nad vděčností. A zdůrazňuji: Nad křesťanskou vděčností. Protože mnoho lidí říká, že prožívá vděčnost. Že jsou vděční. Ale někdy se od nich vůbec nedozvíme, komu nebo čemu jsou vděční. Pokud tedy jsi, človče, vděčný, co nebo kdo je ten, vůči komu prožíváš svou vděčnost? Jsou to lidé kolem tebe? Nebo „někdo nad námi“? Nebo „život“? Nebo „vesmír“? My jsme vděční Hospodinu, který se nám dal poznat v Ježíši Kristu. On nám dal život vezdejší, skrze naše rodiče. Provází nás životem a dává nám své rozmanité požehnání. On náš život také jednou ukončí. Ale zároveň před námi v Kristu otevírá svou věčnou náruč. Je nám nablízku svým svatým Duchem. Promlouvá k nám, potěšuje a posiluje nás. Ano, často nám i domlouvá. On s námi dobře zachází, což vyznáváme i v těžkých životních situacích. Když prožíváme vděčnost, pak vždycky vůči Hospodinu. Jistě, často i vůči lidem, kteří kolem nás žijí, pomáhají nám a podepírají nás. Ale kdo jim dal život? Kdo je vedl k tomu, aby byli naší oporou? Kdo jim k tomu dal sílu? Hospodin, náš Bůh! U něj všechny cesty začínají i končí.

I. BŮH JEDNÁ, MY DĚKUJEME

Hospodin si plně zaslouží naši vděčnost. To je i dnes slyšet z přečteného oddílu knihy Deuteronomium. Pátá kniha Mojžíšova, kniha Deuteronomium, v překladu „Druhý zákon“, je opakováním všeho důležitého, co Hospodin přikázal svému lidu skrze Mojžíše. Ale také a především: Opakováním všeho důležitého, co Hospodin pro svůj lid učinil. Dnešní křesťané tuto biblickou knihu nečtou tak často, jako třeba evangelia, nebo Žalmy. A přitom se jedná o jednu z nejcitovanějších starozákonních knih v Novém zákoně! Pro samotného Ježíše byla tato kniha srdeční záležitostí. Vždyť právě slova knihy Deuteronomium užíval častěji než všechny ostatní starozákonní knihy. Prostě: Stojí za to se jí čas od času věnovat.

Stárnoucí Mojžíš v této knize promlouvá k Božímu lidu, s kterým bloudí pouští už 40 let. Generace neposlušných Izraelců zemřela, aniž by směla vstoupit do zaslíbené země. To byl Boží trest za jejich neposlušnost a nevěru. Nová generace však už stojí na prahu zaslíbené země. A tak musí slyšet, jak se mají v nové zemi chovat. Že smí i musí žít v souladu s Boží vůlí. V souladu s vůlí toho, který jim milostivě dal svobodu a nyní i zemi pro život. I dnešní pokyny se týkají života v nové zemi. Poslechněme si pozorně první dva verše:

- ¹ *Až přijdeš do země, kterou ti Hospodin, tvůj Bůh, dává do dědictví, a obsadíš ji a usadíš se v ní, ² vezmeš z prvotín všech polních plodů, které vytěžíš ze své země, kterou ti dává Hospodin, tvůj Bůh, vložíš je do koše a půjdeš k místu, které vyvolí Hospodin, tvůj Bůh, aby tam přebývalo jeho jméno.*

Až tam přijdeš... Až tu zemi, kterou jsi zdědil, obsadíš... Až se v té zemi zabydlíš... V té krajině, kterou ti, Izraeli, slíbil Hospodin, tvůj Bůh dávno, předávno. Slíbil ji Abrahamovi a jeho synům, tvým praotcům. Tuto zemi před tebou právě nyní otevírá. Ale ještě tam nejsi. Jsi na prahu splnění veliké naděje. Až se ta naděje stane skutečností, až se z tebe, cizince bloudícího po poušti, konečně stane obyvatel země zaslíbené, vykonáš, co ti dnes přikazují. Ta země bude plodit a rodit. A ty z jejích plodů budeš živ. Až tedy sklidiš všechno, co budeš k životu v té zemi potřebovat, projevíš svou vděčnost. Projevíš svou vděčnost vůči Hospodinu, ve svatyni, která ještě nestojí, ale brzy stát bude. Ve svatyni, v které budou sloužit Boží služebníci.

Bratři a sestry, **vděčnost vyrůstá z poznání a přijetí toho, co pro nás Hospodin učinil.** Naše vděčnost je odpovědí na Boží jednání. Bůh jedná. My děkujeme. On s námi nakládá jako se svými dětmi, v Ježíši Kristu. A my jsme mu za to vděční. Nejdřív Boží jednání, poté naše vděčnost. Vděčnost je semínko rostliny. A půda plná vláhy a živin, v které to semínko klíčí a roste, je Boží rozmanité a laskavé jednání s námi.

Bratři a sestry, z celého dnešního oddílu je to navýsost zřejmé. Izraelec je vděčný za to, že mu Bůh dává obživu, životodárné místo pro život. (v. 3-4) Zároveň je vděčný Bohu za to, že Hospodin laskavě jedná nejen s ním, ale s celým společenstvím Božího lidu, a to už po celá staletí! (v. 5-10) Každý Izraelec má totiž před tváří svého Boha vzpomínat nejprve na svého praotce. Zřejmě na Jákoba, syna Izákova. Jákobova matka Rebeka byla totiž aramejského původu. Jákob do aramských končin nakonec sám utekl, protože mu jeho bratr Ezau usiloval o život. Jákob je příkladem člověka, který není doma nikde! Ani v Kenaanu, kde mu po krku šel bratr Ezau. Ani v Aramu, kde mu zase pořádně zatápal jeho tchán Lában. Nakonec zemřel v Egyptě, kam se na Hospodinův pokyn přestěhoval za svým synem Josefem. Egypt se stal místem, kde se Izrael jakožto národ rozrostl a zesílil. Ale zároveň právě tam zažil největší útlak a útisk, z kterého jej Hospodin vysvobodil silnou rukou a vztaženou paží. Bůh Izraele se ukázal silnějším než farao s celým svým vojskem. Ale také laskavým a dobrým, protože naslouchal nářku Izraelců, které si ze všech národů země vyvolil. A nyní vejdu do zaslíbené země, která oplývá mlékem a medem. Slyšeli jste to, bratři a sestry? V několika jednoduchých větách má každý Izraelec jednou za rok vyznat svou vděčnou víru v Hospodina. V Boha, který po staletí mocně působil ve prospěch svého vyvoleného lidu. Má vyjádřit svou vděčnost Bohu, který je s ním stejně jako byl s jeho předky. Bohu, který plní své sliby, na rozdíl od lidí.

II. BOJUS S NEVDĚČNOSTÍ

A teď: **Proč mají Izraelci toto své vyznání opakovat každý rok?** Protože nákaza jménem „nevděčnost“ se šíří rychle. A my jí musíme pravidelně čelit. Rok, co rok. Týden, co týden. Den, co den. Je to vlastně jistý druh prevence. My smíme a musíme být Bohu pravidelně a opakovaně vděční, abychom neupadli do nevděčnosti. Odpadnutí od Hospodina totiž často začíná právě nevděčností. Duchovní amnézií, ztrátou paměti. Zapomínáním na ten základní fakt, že Bůh je dárce života časného i věčného. Zapomínáním na to, že Bůh nám žehná, posiluje nás, vede nás, napomíná nás, je stále s námi a táhne nás k sobě, aby jednou s námi byl plně a věčně. Před tím varuje Mojžiš už i v předchozích kapitolách knihy Deuteronomium, například:

- ¹² *Až se dosyta najíš a vystavíš si pěkné domy a usídliš se,* ¹³ *až se ti rozmnoží skot a brav, až budeš mít hodně stříbra a zlata, až se ti rozmnoží všechno, co máš,* ¹⁴ *jen ať se tvé srdce nevypíná, takže bys zapomněl na Hospodina, svého Boha, který tě vyvedl z egyptské země, z domu otroctví.* ¹⁵ *Vodil tě velikou a hroznou pouští, kde jsou ohniví hadi a štíři, žíznivým krajem bez vody, vyvedl ti vodu z křemene skály,* ¹⁶ *krmil tě na poušti manou, kterou tvoji otcové neznali, aby tě pokořil a vyzkoušel a aby ti nakonec prokázal dobro.* ¹⁷ *Neříkej si v srdci: "Tohoto blahobytu jsem se domohl svou silou a zdatností svých rukou."* ¹⁸ *Pamatuj na Hospodina, svého Boha, neboť k nabytí blahobytu ti dává sílu on, aby utvrdil svou smlouvu, kterou přísahal tvým otcům, jak tomu je dnes. (Dt 8:12-19)*

A přesto to se dělo stále znovu, bratři a sestry! Dějiny Božího lidu jsou dějinami zapomínání na Hospodina. A jsou to často tragické dějiny. Apoštol Pavel dokonce v listu Římanům tvrdí, že nevděčnost je základním znakem modlářství, modloslužby.

- ¹⁸ *Boží hněv se zjevuje z nebe proti každé bezbožnosti a nepravosti lidí, kteří svou nepravostí potlačují pravdu.* ¹⁹ *Vždyť to, co lze o Bohu poznat, je jim přístupné, Bůh jim to přece odhalil* ²⁰ *Jeho věčnou moc a božství, které jsou neviditelné, lze totiž od stvoření světa vidět, když lidé přemýšlejí o jeho díle, takže nemají výmluvu.* ²¹ **Poznali Boha, ale nevzdali mu čest jako Bohu ani mu nebyli vděční, nýbrž jejich myšlení je zavedlo do marnosti a jejich scestná mysl se ocitla ve tmě. (Ř 1:18-21)**

Bratři a sestry, není i náš národ v podobné situaci, v jaké se nacházel Boží lid v průběhu staletí? Nemá i náš národ duchovní paměť děravou jak řešeto? Často se píše o naší zemi, že je ateistická. Že tedy u nás téměř nikdo v Boha nevěří. To však možná není ten nejlepší popis skutečnosti. Když se podíváme do dějin českého národa, pak nemůžeme říct, že by v naší zemi žili jen samí pohané, kteří o Kristu nikdy neslyšeli a v Krista nikdy nevěřili. Náš národ na Ježíše Krista zapomněl! Náš národ zapomněl na to, jak mocně a laskavě s ním Bůh jednal. Cyril a Metoděj, soluňští bratři, přinesli Kristovo světlo do pohanství zahalené země už v 9. století. Jan Hus, kazatel pravdy Kristovy, byl vzorem pro mnohé pozdější kazatele a teology. Například i pro Martina Luthera. Jenže v době, kdy u nás už lidem svítilo slovo Boží, třeba díky husitským a bratrským teologům, byl Martin Luther ještě na houbách! Tak brzy začal Bůh jednat právě s naší zemí! Za

všechny zbožné myslitele zmiňme alespoň Jana Ámose Komenského, posledního biskupa Jednoty bratrské a Učitele národů.

A vůbec: Husitské hnutí i Jednota bratrská, to jsou dějinné úkazy, které podle mého názoru bez Božího zvláštního požehnání není možné vysvětlit. Na jedné straně husité, kteří dokázali odrazit nejednu křížovou výpravu. Na druhé straně Čeští i Moravští bratři, kteří snášeli útlak a útisk odpůrců, protože Ježíš Kristus jim byl milejší než jejich vlastní život. Ale to k víře v tomto padlém světě patří... Když se daří evangeliu, když lidé procitnou ze spánku smrti, když přicházejí ke Kristu, pak na sebe pronásledování a útlak jejich odpůrců nedá dlouho čekat. Copak takový útlak nezažili i Izraelci v Egyptě? Copak jsme to neslyšeli z jejich dnešního vyznání? Jejich vyznání víry je prodchnuto bolestí. A slzami. A strachem. A úzkostmi. Z toho všeho je však nakonec Hospodin vysvobodil, mocnou rukou a vztaženou paží.

Jen si vezměte tento sbor, bratři a sestry! Když se ohlédneme do minulosti, copak v existenci našeho společenství nevidíme stopy mocného působení našeho Boha? Copak v tom všem, kolikrát i těžkém a obtížném, nevidíme mocnou lásku, kterou nám Bůh skrze Krista stále projevuje a kterou nám tudíž nikdo nikdy nemůže vzít?

Ale náš národ na to zapomněl. A měl by si vzpomenout. Kvůli tomu Bůh zachovává i nás všechny, abychom lidem připomínali jeho laskavé jednání. Klidně k tomu ještě připočtíme pokojnou změnu režimu v roce 1989. Revoluci, která se právem nazývá Sametovou. Co by za takovou pokojnou výměnu vedení daly mnohé země po celém světě, v kterých krev tekla proudem, když procházely politickými bouřemi! A také v globálu velice pokojné rozdělení Československa. Co by tehdy mnozí lidé na Balkáně dali za to, aby se tímto nenásilným způsobem mezi sebou mohli vyrovnat? Je to zvláštní Boží milost, která se v naší zemi zhmotňovala. My máme být Bohu za co vděční, jakožto občané této republiky, a tím spíš jako členové tohoto javornického sboru.

Právě my nesmíme zapomínat. Musíme zůstat v tomto základním rozpoložení víry, ve vděčnosti Bohu za to, co všechno pro nás učinil. My musíme druhým lidem připomínat, že Bůh konkrétně jednal s námi, s našimi předky, s naší zemí, s naším národem. A všechny tyto zázračné činy konal z lásky k nám a naprosto svobodně. Skrze Krista, našeho Pána.

III. PRAKTICKY PROJEVENÁ VDĚČNOST

A nakonec: **Jak se taková vděčnost vůči Bohu projevuje?** Samozřejmě slovy. Zpěvem. Modlitbami. Také různými gesty. Třeba tím, že při modlitbách neležíme, ale uctivě stojíme. Někdo zvedá ruce k nebesům. Někdo jiný před Bohem klečí. Někdo se u toho usmívá, protože je šťastný. Někdo jiný pláče, protože je dojatý. A dnešní biblický text nám ukazuje ještě jeden rozměr vděčnosti. Nejsou to jen slova. Nejsou to jen gesta, do kterých se naše vděčnost promítá. Jsou to konkrétní činy.

Věřící člověk projevuje vděčnost tím, že Bohu vrací něco z toho, čím jej Bůh obdařil. Izraelec má donést dobré plody země z první úrody. Tak zvané „prvotiny“. Nesmí čekat na to, až sklídí veškerou úrodu. My slavíme *Díkůčinění za úrodu* až poté, co všechno sklídíme. Izraelci však slavili „díkůčinění“ hned za začátku úrody, kdy ještě nemohlo být zcela jasné, zda se celá sklizeň vydaří. První plody dozrály, lidé je sklídili a už je nesli Bohu s poděkováním za to, co všechno jim dal a co jim ještě přidá.

To první, co posbírali, měli donést do Hospodinova chrámu a předat knězi. Kněz byl tedy svědkem jejich prakticky projevené vděčnosti. A to je v pořádku, protože pravá vděčnost je veřejná, a ne tajná. Vděčnost se neodehrává jen v našem nitru. Vděčnost se dá nahmatat, osahat, vidět, zakusit. Věřící člověk jen nemluví o tom, že je Pánu Bohu vděčný. Věřící člověk svou vděčnost dokáže konkrétně a prakticky projevovat. A to tak, že něco z toho, čím ho Bůh obdaroval, vrátí Hospodinu zpět. Vděčnost nás vždycky něco stojí. Ale na druhou stranu: Vděčnost nás nikdy nebolí! Protože svou vděčnost projevujeme Bohu rádi. Opět: „Neradostná vděčnost“, „vděčnost, při které trpíme“, to je nesmyslné slovní spojení.

- ¹⁰ *Nyní tedy, hle, přinesl jsem prvotiny z plodů role, kterou jsi mi dal, Hospodine." A postavíš koš před Hospodina, svého Boha, a pokloníš se před Hospodinem, svým Bohem.* ¹¹ *Budeš se radovat ze všeho dobrého, co dal Hospodin, tvůj Bůh, tobě a tvému domu, ty i lévijec i bezdomovec, který bude mezi vámi.*

Někdo svou vděčnost Hospodinu projeví tím, že obdaruje své blízké i vzdálené. Někdo jiný posílá peníze na charitu, protože chce pomáhat lidem, kterým se v poslední době nedařilo tolik, co jemu. Někdo jiný přispívá formou saláru či rovnou desátků pro dům Boží, který přece neděli, co neděli slouží všem věřícím k tomu, aby mohli chválit Hospodinovo jméno. A ten, kdo má hluboko do kapsy, může přiložit své ruce k dobrému dílu a vynaložit své síly a svůj čas pro dobro druhých a slávu Boží. Zamysleme se, bratři a sestry: Kolikrát jsme cítili vděčnost vůči Bohu, ale nikdo to o nás nevěděl? A kolikrát jsme i lidem kolem nás řekli, že jsme

Bohu vděční, ale tím naše vděčnost dosáhla svého vrcholu? Vděčnost nás prostě musí o něco připravit, trochu nás ochudit, vysílit. Ale pořád se jedná vděčnost, která vyrůstá z radostného nitra.

Izraelec vlastně přináší Hospodinu zpět konkrétní a hmatatelný důkaz Boží věrnosti vůči němu. Když dám desátek Bohu, pak tím vyjadřuji svou vděčnost, že on mi dovolil vlastnit všechno, co mám. Když Bohu z plných plic zpívám při bohoslužbách, pak mu tím vyjadřuji svou vděčnost, že on sám ke mně jako první promluvil a že bez něj bych nebyl tím, kým jsem. Když věnuji trochu sil a času svým blízkým, pak tím vyjadřuji, že Bůh je dárce veškerého mého času na zemi a zároveň mou silou.

Milí bratři, milé sestry, s velikou vděčností jsme se vrátili z rodinné dovolené, kterou jsme letos strávili na břehu přehrady Lipno. Zažili jsme mnoho krásných chvil. A v pořádku jsme se vrátili domů. Díky Bohu za všechno! Právě na této dovolené z úst rodičů víckrát zaznělo, že vedou své děti k vděčnosti vůči Bohu. Když se jejich dětem někdy nechce do kostela, ptají se jich: *A ty nemáš být Bohu za co vděčný? Ty nemáš za co Pánu Bohu poděkovat?*

A tak v modlitbě poděkujme Hospodinu, našemu Bohu: *Náš nebeský Otče, děkujeme ti za přírodu kolem nás, za dary země, díky kterým jsme živi, za vodu a vzduch a svit Slunce. Děkujeme ti za lidi kolem nás. Za všechny, kteří nás mají rádi, jsou našimi přáteli, pomáhají nám a podepírají nás. Děkujeme ti i za lidi vzdálené, dokonce i za ty, kteří nás moc rádi nemají, protože i oni dotvářejí náš život a upevňují náš charakter. Děkujeme ti za Ježíše Krista, tvého milovaného Syna, který za nás prolil svou krev na kříži a tím smazal všechny naše dluhy. Děkujeme za Ducha svatého, který s námi stále pracuje. Děkujeme za naději, kterou v Kristu máme, že smíme být tví nyní i navěky. A prosíme tě za lidi kolem nás, aby se s tebou setkali, aby tě poznali, aby přijali všechno, co jim nabízíš, aby ti vzdali čest a chválu. Amen.*